

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Руслан СЕРБИН

30.05.2025 р.

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мартишка Микити Володимировича «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2022 року (протокол №14)

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри кримінального права від 22 травня 2025 року

Присутні:

кафедра кримінального права: завідувач кафедри, кандидат з державного управління, доцент Матюшенко О.І. (головуюча); професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Вартилецька І.А., професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Кришевич О.В., професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мостепанюк Л.О., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Смаглюк О.В., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Симоненко Н.О., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, Колісник С.А.;

кафедра кримінального права та кримінології: професор кафедри, доктор юридичних наук, професор, Шакур В.І., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Шармар О.М. (науковий керівник);

науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту НАВС: завідувач лабораторії, доктор юридичних наук, професор Вознюк А.А.; провідний науковий співробітник, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Брисковська О. М. (рецензент);

відділ організації наукової діяльності: головний науковий співробітник, доктор юридичних наук, доктор юридичних наук, професор Джужа О.М.; старший науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук Бондар С. В.

секретаріат вченої ради: учений секретар, доктор юридичних наук, професор Василевич В.В. (рецензент);

Були присутні 4 доктори наук та 10 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта кримінального права Національної академії внутрішніх справ Мартишка Микити Володимировича на тему «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Аспіранта **Мартишка Микиту Володимировича** про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обгрунтовано актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обгрунтовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Обгрунтовані в дисертаційному дослідженні висновки та рекомендації, що становлять наукову новизну, розроблені відповідно до вимог законодавства України з дотриманням норм і стандартів академічної доброчесності з метою аналізу наукових категорій, комплексного вивчення основних правових елементів кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження майна.

Ключові положення дисертації, висновки й рекомендації оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях.

Основні положення та висновки дослідження, що сформульовані в дисертації, відображено у 8 наукових публікаціях, серед яких три статті – у наукових фахових виданнях України, п'ять тез доповідей, які оприлюднено на науково-практичних і науково-теоретичних конференціях.

Після закінчення доповіді здобувачу присутніми були поставлені наступні питання:

Вартиленька І.А.: Чому в тексті роботи ви вживаєте поняття злочину і кримінального правопорушення при аналізі кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження майна?

Відповідь: Дякую за запитання. Враховуючи, що ст. 194 КК України є злочином, при розкритті її елементів кримінально-правової характеристики використано поняття злочину. При висвітленні загальних положень елементів складу кримінального правопорушення використовуємо законодавчі поняття, які є ознаками складу кримінального правопорушення.

Кришевич О.В.: Чому у вступі роботи Ви не зазначили, яких зарубіжних країн кримінальні кодекси Ви використали у процесі дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Під час дослідження у роботі проаналізовано положення кримінальних кодексів, а саме: Республіки Польща, Литовської Республіки, Латвійської Республіки, Естонської Республіки, Республіки Албанії, Республіки Сан-Марино, Нідерландів, Королівства Іспанії, Італійської Республіки, Королівства Бельгії, Французької Республіки, Федеративної Республіки Німеччини, Швейцарської Конфедерації, Королівства Швеції, Республіки Болгарії, Королівства Данії, Азербайджанської Республіки, Грузії, Республіки Казахстану, Республіки Узбекистану, Республіки Білорусь, Республіки Молдови, Республіки Вірменії, США, Турецької Республіки, Японської Держави. Враховуючи, що обов'язкової вимоги надавати перелік країн, кримінальне законодавство яких досліджувалося в дисертації не існує, ми не зазначали це у вступі роботи.

Матюшенко О.І. Чому не зазначили про зарубіжний досвід кожної країни у висновках роботи?

Відповідь: Дякую за запитання. У висновках роботи зазначили положення зарубіжного досвіду тих країн, які є доцільними для удосконалення національного законодавства, зокрема закріплення в ст. 194 КК України в частині кваліфікуючих ознак спеціального потерпілого – особу, яка виконує службові обов'язки або професійні функції.

Смаглюк О.В.: Що Ви розумієте під загальнонебезпечним способом крізь призму проведеного Вами дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Нами запропоновано під загальнонебезпечним способом умисного знищення або пошкодження майна розуміти спосіб, який спричиняє майнову, немайнову, фізичну шкоду фізичній чи юридичній особі чи створює реальну небезпеку спричинення такої шкоди щодо двох чи більше людей. До різновидів такого способу може відноситися: вибух, підпал, затоплення, використання радіоактивних матеріалів, отруйних речовин, збудників інфекційних захворювань. На підставі аналізу судової практики найбільш поширеним способом протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна є підпал.

Мостепанюк Л.О.: Що Ви вважаєте під поняттям знищення та пошкодження чужого майна?

Відповідь. Дякую за запитання. За результатами дослідження сформульовано дефініцію знищення чужого майна, яким є кримінально-протиправне, умисне доведення майна до стану непридатності, втрати його споживчих властивостей, економічної цінності, неможливості його використання за призначенням. Визначено, що пошкодженням чужого майна – це кримінально-протиправне умисне діяння, яке полягає у погіршенні якості майна внаслідок чого частково втрачаються його споживчі властивості та економічна цінність, можливість використати за цільовим призначенням. Аналіз понять «знищення» та «пошкодження» майна, дозволило виділити їхні конструктивні ознаки: 1) вони є елементами об'єктивної сторони складу злочину, а саме діянням та наслідками; 2) мають протиправний руйнівний

уплив на чуже майно, що охоплюється змістом поняття «знищення чужого майна», «пошкодження чужого майна».

Відмінність поняття «знищення майна» від «пошкодження майна» полягає у суспільно небезпечних наслідках, які виникають внаслідок вчинення цих діянь. Враховуючи, що «знищення» або «пошкодження» майна може мати правомірний характер для реалізації підстави кримінальної відповідальності у назву ст.194 КК України необхідно додати: перед поняття «умисне» додати слово «протиправне», а перед словом майно додати слово «чуже» і назву ст. 194 КК України викласти в наступній редакції «Протиправне умисне знищення або пошкодження чужого майна».

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику.

Науковий керівник, кандидат юридичних наук, доцент Шармар О.М., яка зазначила, що підготовлена Мартишко М.В. дисертація на тему «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна» є результатом наполегливої науково-теоретичної діяльності.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Мартишко М.В. виконав у повному обсязі.

Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Дисертація є самостійною, завершеною роботою. Предмет дослідження сформовано з використанням відповідних загальнонаукових принципів. Дисертаційна робота має яскраво виражений об'єктно-орієнтований характер. Поставлені завдання та використані методи дослідження дозволили автору досягнути мету дослідження. У виконаному дослідженні слід відзначити комплексність розробок автору, логіку дослідження, переконливість подання матеріалу, обґрунтованість розробок, науковий стиль їхнього надання. Відмітною рисою дослідження є ґрунтовна теоретична база дослідження.

Проведене дослідження дозволило автору отримати низку наукових результатів, яким властива наукова новизна, формулювання якої дає підстави визнати його змістовним та обґрунтованим. Сформульовані у дисертації пропозиції використовуються в освітньому процесі і науковій діяльності.

Дисертація є самостійною, завершеною роботою, написаною зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам МОН України.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Мартишко Микита Володимирович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи.

Доктор юридичних наук, професор Васинович В.В. підкреслив, що виконане Мартишком Микитою Володимировичем дисертаційне дослідження виконано якісно та на високому науковому рівні. Основні результати досліджень автором достатньою обґрунтовані. Їхня наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Позитивним моментом роботи є вміння автора обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Мета роботи, яка полягала в комплексному аналізі кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження майна досягнута.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших комплексних досліджень, спрямованих на удосконалення положень кримінального закону щодо протиправного умисного знищення чи пошкодження майна.

У дисертації поставлено та вирішено низку важливих завдань, а саме: розкрито стан наукової розробки, методів дослідження кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження чужого майна; досліджено виникнення та розвиток кримінально-правової характеристики протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна за національним законодавством на різних історичних етапах; проаналізовано зарубіжний досвід кримінальної відповідальності за протиправне умисне знищення чи пошкодження чужого майна; висвітлено зміст родового, безпосереднього об'єктів, предмету, потерпілого досліджуваного складу злочину; розкрито особливості об'єктивної сторони протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна; проаналізовано ознаки суб'єкта злочину протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна; з'ясовано особливості суб'єктивної сторони досліджуваного злочину; проаналізовано кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна; виокремлено та досліджено відмінність аналізованого злочину від суміжних кримінальних правопорушень; сформулювало й обґрунтовано конкретні пропозиції щодо внесення відповідних змін і доповнень до ст. 194 КК України.

Для досягнення вказаних завдань автор логічно побудував структуру роботи та окреслив завдання дослідження, також вдалим є вибір низки загальнонаукових та спеціально-правових методів пізнання, застосування яких визначались об'єктом та предметом дослідження.

Відтак, дослідником виконано значний обсяг роботи. У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито основні питання, зазначені у змісті. Все це дозволяє вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані. Дисертаційне дослідження є завершеним, відповідає вимогам, які висуваються до підготовки такого роду наукових праць. Загальна оцінка роботи є позитивною, дисертація може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Брисковська О. М. зазначила, що актуальність кваліфікаційної наукової праці з теми «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна» на сучасному етапі розвитку суспільства та правової системи України є беззаперечно високою та зумовлена низкою взаємопов'язаних факторів. Автор методично правильно сформував структуру роботи і комплексно розкрив предмет дослідження.

У дисертації розв'язується наукове завдання, яке полягає в розробленні теоретичних положень кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження чужого майна, а також формування пропозицій з удосконалення закону про кримінальну відповідальність для підвищення ефективності застосування кримінально-правових норм.

Автором виконано поставлені завдання дисертаційної роботи та сформовано пропозиції з удосконалення закону про кримінальну відповідальність для підвищення ефективності застосування кримінально-правових норм. Для досягнення поставленої мети під час аналізу предмета дослідження вдало використовувалися загальнонаукові та спеціально-наукові методи: діалектичний, історико-правовий, системно-структурний, порівняльно-правовий, догматичний моделювання, статистичний.

Дисертація є комплексним дослідженням кримінально-правової характеристики умисного знищення або пошкодження майна. У роботі автор висвітлив теоретико-методологічні, історичні аспекти, аналіз зарубіжного законодавства, особливості кваліфікації умисного знищення або пошкодження чужого майна, передбаченого ст. 194 КК України, відмінність цього злочину від суміжних складів. Заслуговує на схвалення пропозиція автора виключити з КК України спеціальні норми, а саме: статті 347, 347¹, 352, 378, 399 КК України, а ч. 2 ст. 194 КК України доповнити спеціальним потерпілим – особою, яка виконує службові повноваження чи професійні обов'язки з метою усунення зайвої диференціації кримінально-правових норм, яка призводить до порушення положення Конституції України, яке передбачає, що ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

Заслуговує на схвалення думка про необхідність доповнення назви ст. 194 КК України та положення усіх частин цієї норми ознакою протиправності умисного знищення або пошкодження чужого майна.

Імпонує пропозиція дисертанта, щодо внесення зміни до ст. 22 КК України, які встановлюють знижений вік кримінальної відповідальності з 14 років за дії, передбачені в запропонованій редакції в ч. 2, 3, 4 ст. 194 КК України.

Основні положення та результати дисертації викладено у трьох наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України, та п'яти тезах доповідей, підготовлених для науково-практичних заходів. Перелік наукових праць здобувача й аналіз їх змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно викладено у

вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на різних науково-практичних заходах.

Дослідник дотримався принципів академічної доброчесності оцінювалося, з огляду на суть таких принципів та підходів до розуміння основних різновидів академічного плагіату, викладених в Листі Міністерства освіти і науки України від 23.10.2018 № 1/9-650 «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти».

Представлена дисертаційна робота Мартишка Микити Володимировича «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна» є завершеною роботою, сформульовані у ній наукові результати містять елементи наукової новизни, які мають теоретичне і практичне значення для наук кримінального права та кримінології. Питання, які розглядаються в дисертації, автором розкриті на досить високому методологічному рівні.

Дисертація виконана на високому рівні та відповідає вимогам МОН України, що ставляться до дисертацій та може бути рекомендована до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Кандидат юридичних наук Колісник С.А., який відзначив, що Мартишко Микита Володимирович у своїй кваліфікаційній науковій праці досяг поставленої мети. Автором чітко окреслені і логічно побудовані мета та завдання дослідження, обгрунтовано теоретичні та методичний підходи щодо їх виконання, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим шляхом вирішення намічених завдань.

У дисертації запропоновано низку нових положень, змін до чинного законодавства України, вивчено зарубіжний досвід, сформульовано висновки, що мають важливе теоретичне і практичне значення. Так, на схвалення заслуговує сформульована автором позиція щодо зайвої диференціації кримінально-правових норм. Отже, кваліфікаційна наукова праця є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, в якому обгрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки кримінального права.

Доктор юридичних наук, професор Вознюк А.А. зазначив, що аспірантом продемонстровано високий рівень апробації дисертації, основні ідеї та висновки яких стали основою наукових позицій. Заслуговують уваги запропоновані зміни до положень КК України.

Все це дозволяє обгрунтувати висновок про високий рівень основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній науковій праці, їхню репрезентативність. Тому подане дисертаційне дослідження має завершену форму дослідження.

Таким чином, дисертаційне дослідження є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, в якому обгрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки кримінального права.

Кандидат юридичних наук Бондар С.В. зазначив, що ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації визначається декількома обставинами. Перш за все, автор достатньо повно вивчив та проаналізував наукову літературу як загальнотеоретичного так і спеціального характеру, яка стосувалася тематики дослідження. Варто відзначити сумлінне використання Мартишком М.В. різнопланової джерельної бази проблематики дослідження. Дослідник правильно сприймає об'єктивну критику і науковий стиль полеміки, зрозумілу та логічну мову викладу, що вказує на вдало обрану власну методику дослідження та раціональне використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому що відповідно до змісту та характеру розглянутих питань дисертація є одним із перших комплексних досліджень, спрямованих на розроблення практичних рекомендацій з формування та удосконалення положень кримінального законодавства щодо відповідальності за умисне знищення чи пошкодження чужого майна. Тому дисертаційна робота Мартишка М.В. заслуговує на рекомендацію до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Мартишко Микита Володимирович висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції її подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні запропонувати такий висновок:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Мартишка Микити Володимировича «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна»

Дисертація Мартишка Микити Володимировича «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право», є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Ефективна реалізація кримінальної відповідальності забезпечується виконанням завдань КК України, які передбачають охорону права власності. На забезпечення цього права спрямовані положення Конституції України, в яких регламентується, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, держава забезпечує захист усіх суб'єктів права власності (статті 13, 41 Конституції України).

Кримінально-правова охорона власності передбачена в розділі VI «Кримінальні правопорушення проти власності» Особливої частини КК України, зокрема в ст. 194 «Умисне знищення або пошкодження майна». За цією нормою на підставі аналізу звітів Офісу Генерального прокурора України

та Державної судової адміністрації протягом 2013–2024 років засуджено осіб, звільнено засуджених від покарання, призначено покарання позбавлення волі відповідно у: 2013 р – 103 ос., 59 ос., 44 ос.; 2014 р – 85 ос., 54 ос., 28 ос.; 2015 р. – 47 ос. 31 ос., 15 ос.; 2016 р – 56 ос., 27 ос., 29 ос.; 2017 р. – 47 ос., 20 ос., 27 ос.; 2018 р. – 49 ос., 36 ос., 13 ос.; 2019 р. – 40 ос, 27 ос., 12 ос.; 2020 р. – 76, 53 ос., 23 ос.; 2021 р. – 105 ос., 74 ос., 30 ос.; 2022 р. – 84 ос., 61 ос., 22 ос.; 2023 р. – 94 ос. 58 ос., 34 ос.; 2024 р. – 136 ос., 93 ос., 38 ос.

Особливістю розвитку закону України про кримінальну відповідальність є доповнення його спеціальними нормами щодо умисного знищення або пошкодження чужого майна. Така правова ситуація створює зайву диференціацію і призводить до конкуренції кримінально-правових норм. Наявність у кримінальному законодавстві великої кількості спеціальних норм спричиняє складнощі при кваліфікації кримінальних правопорушень, створює умови для порушення конституційного принципу неможливості подвійного притягнення особи винного до кримінальної відповідальності. У зв'язку з цим результати законотворчого процесу, які стосуються закону України про кримінальну відповідальність, потребують відповідних змін. Тому виникає необхідність поглибленого дослідження проблемних питань застосування положень кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність за протиправне умисне знищення або пошкодження чужого майна.

Окремі результати досліджень указаної тематики відобразили у своїх працях такі вчені як: Р. О. Боднарчук, Р. А. Бориславський, А. А. Вознюк, І. Б. Газдайка-Василишин, Т. А. Денисова, О. О. Дудоров, С. А. Миронюк, Р. О. Мовчан, С. В. Незнайко, А. В. Сакун, Ю. В. Філей, Ю. В. Баулін, В. К. Гришук, М. І. Карпенко, В. О. Навроцький, О. М. Омельчук, С. О. Письменський, М. І. Хавронюк, С. О. Харитонов, В. В. Шаблистий, О. М. Шармар та ін. Однак важливі аспекти означеної проблематики дотепер залишилися невирішеними, зокрема стосуються поняттєвого апарату, тлумачення кваліфікуючих ознак складу злочину, конструювання норми, особливостей кваліфікації, що є важливим для правильного застосування кримінального законодавства. Зазначене засвідчує актуальність дослідження кримінально-правової характеристики протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна. Комплексний науковий аналіз цієї тематики дозволить виконати поставлені завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до положень Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756 р.); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454); Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23). Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 25 жовтня 2022 року (протокол №14) та включено до

Переліку тем дисертаційних досліджень Національної академії правових наук України, затверджених 2022 року, № 927.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є розробка теоретичних положень кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження чужого майна, а також формування пропозицій з удосконалення закону про кримінальну відповідальність для підвищення ефективності застосування кримінально-правових норм.

Для реалізації поставленої мети необхідно було вирішити такі *завдання*:

- розкрити стан наукової розробки, методів дослідження кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження чужого майна;
- дослідити виникнення та розвиток кримінально-правової характеристики протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна за національним законодавством на різних історичних етапах;
- проаналізувати зарубіжний досвід кримінальної відповідальності за протиправне умисне знищення чи пошкодження чужого майна;
- висвітлити зміст родового, безпосереднього об'єктів, предмету, потерпілого досліджуваного складу злочину;
- розкрити особливості об'єктивної сторони протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна;
- проаналізувати ознаки суб'єкта злочину протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна;
- з'ясувати особливості суб'єктивної сторони досліджуваного злочину;
- проаналізувати кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна;
- виокремити та дослідити відмінність аналізованого злочину від суміжних кримінальних правопорушень;
- сформулювати й обґрунтувати конкретні пропозиції щодо внесення відповідних змін і доповнень до ст. 194 КК України.

Об'єкт дослідження – кримінально-правова охорона власності.

Предмет дослідження – кримінально-правова характеристика умисного знищення чи пошкодження майна.

Методи дослідження. Відповідно до поставленої мети і завдань у процесі дослідження використано систему загальнонаукових та спеціально-наукових методів, які забезпечили комплексний аналіз предмета дослідження, формування ґрунтовних висновків.

З огляду на специфіку теми, мети й окреслених завдань дослідження у роботі використано такі методи: *діалектичний* – для пізнання особливостей кримінально-правової характеристики знищення або пошкодження майна (усі розділи); *історико-правовий* – дозволив розкрити еволюцію кримінально-правової характеристики за знищення або пошкодження майна у джерелах кримінального права України (підрозділ 1.2); *системно-структурний* – під час встановлення відмінності злочину умисного знищення або пошкодження майна від суміжних кримінальних правопорушень (підрозділ розділ 2); *порівняльно-правовий* – під час зіставлення положень Кримінального кодексу України і зарубіжного кримінального законодавства (підрозділи 1.3); *догматичний* – під

час аналізу побудови норми та для формування дефініцій, які є ознаками злочину умисного знищення або пошкодження майна (розділ 2, 3); *моделювання* – для формулювання пропозицій щодо удосконалення норм закону України про кримінальну відповідальність за умисне знищення або пошкодження чужого майна (розділ 2, 3); *статистичний* – під час аналізу даних Єдиного державного реєстру судових рішень (розділи 2, 3).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за змістом розглянутих питань дисертація є одним з перших в Україні комплексним дослідженням кримінально-правової характеристики протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна. Це дозволило сформулювати теоретичні і практичні положення, які відповідають усім вимогам наукової новизни, сформулювати нові концептуальні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення положень ст. 194 КК України, зокрема:

вперше запропоновано:

- виключити статті 347, 347¹, 352, 378, 399 КК України з КК України, а ч. 2 ст. 194 КК України доповнити спеціальним потерпілим – особою, яка виконує службові повноваження чи професійні обов'язки з метою усунення зайвої диференціації кримінально-правових норм, яка призводить до порушення положення Конституції України, яке передбачає, що ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення;

- доповнити назву ст. 194 КК України та положення усіх частин цієї норми ознакою протиправності умисного знищення або пошкодження чужого майна;

- формулювання «в особливо великих розмірах» із ч. 2 ст. 194 КК України перенести до ч. 3 ст. 194 КК України, а словосполучення «що спричинило загибель людей чи інші тяжкі наслідки» перенести до ч. 4, ст. 194 КК України;

- внести зміни до ст. 22 КК України, які встановлюють знижений вік кримінальної відповідальності з 14 років за дії, передбачені в запропонованій редакції в ч. 2, 3, 4 ст. 194 КК України;

удосконалено:

- періодизацію нормативного закріплення в історичних джерелах національного законодавства розвитку кримінально-правової характеристики умисного знищення або пошкодження чужого майна;

- наукову позицію щодо змісту понять «знищення майна» та «пошкодження майна» і доповнення їх ознакою протиправності та втрати споживчих властивостей майна.

- наукову думку щодо змісту поняття «загальнонебезпечного способу» вчинення злочину, передбаченого ст. 194 КК України шляхом конкретизації його способів, різновидів заподіяної шкоди потерпілому, створення реальної небезпеки спричинення такої шкоди щодо двох чи більше людей;

набуло подальшого розвитку:

- обґрунтування, що ставлення винного до заподіяння майнової шкоди може бути як умисним так і необережним, а до спричинення «загибелі людей або інших тяжких наслідків» - лише необережним.

– розуміння змісту «інші тяжкі наслідки» як ознаки злочину, передбаченого ч. 2 ст. 194 КК України, яке охоплює заподіяння потерпілому фізичної шкоди, а саме тяжких тілесних ушкоджень одній або кільком особам, середньої тяжкості тілесних ушкоджень двом або більше особам;

– відмежування протиправного умисного знищення чи пошкодження чужого майна, передбаченого ст. 194 КК України від інших суміжних кримінальних правопорушень за ознаками об'єкта, потерпілого, предмета, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони, кваліфікуючими ознаками.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані й обгрунтовані в дисертації теоретичні положення, висновки й пропозиції впроваджено й використовуються в:

освітньому процесі – під час викладання та вивчення навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінально-правова кваліфікація», підготовки навчально-методичних матеріалів (акт Національної академії внутрішніх справ від 26 грудня 2024 року № 214-ОП);

науково-дослідній діяльності – у подальших дослідженнях кримінально-правової характеристики та кримінальної відповідальності за умисне знищення або пошкодження чужого майна під час підготовки монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, обгрунтування пропозицій до чинних проєктів нормативно-правових актів (акт Національної академії внутрішніх справ від 26 грудня 2024 року № 215-НД).

Особистий внесок здобувача. Пошук та аналіз літературних джерел за тематикою дисертаційного дослідження, теоретичні положення та практичні висновки, що сформульовані й аргументовані в дисертації, пропозиції та рекомендації, що складають наукові результати дисертації та виносяться на захист, викладені у восьми наукових публікаціях, отримані автором самостійно. У друкованій праці «Характеристика кваліфікуючих ознак злочину умисного знищення чи пошкодження чужого майна», що опублікована в співавторстві у науковому фаховому виданні «Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка», авторський внесок кожного автора становить 50% (продукування ідей стосовно характеристики кваліфікуючих ознак злочину умисного знищення чи пошкодження чужого майна). У друкованій праці «Аналіз кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження майна на прикладі деяких європейських країн», що опублікована в співавторстві в матеріалах VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 19-20 квітня 2024 р.), авторський внесок кожного автора становить 50% (продукування ідей стосовно кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження майна на прикладі деяких європейських країн). Викладені в дисертації висновки та положення, що становлять її новизну, розроблені автором особисто. З метою обгрунтування окремих положень у дослідженні використано праці інших учених, на які зроблено посилання.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані під час дослідження, оприлюднено на: XII

Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Актуальні проблеми кримінального права» (Київ, 30 листопада 2022 р.), VII Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (Тернопіль, 28 квітня 2023 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів» (Вінниця, 17 травня 2023 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку» (Київ, 02 травня 2024 р.); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (Тернопіль, 19 квітня 2024 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дослідження, що сформульовані в дисертації відображено у 8 наукових публікаціях, серед яких три статті – у наукових фахових виданнях України, п'ять тез доповідей, які оприлюднено на науково-практичних і науково-теоретичних конференціях зокрема:

1. Мартишко М.В. Кримінально-правова характеристика умисного знищення чи пошкодження майна. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія Право. Вип. 76. 2023. С.138-142.

2. Мартишко М.В. Аналіз зарубіжного законодавства щодо кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження майна. *Вісник асоціації кримінального права України*. Том 1. № 21. 2024. С. 151-164.

3. Мартишко М.В., Шармар О.М. Характеристика кваліфікуючих ознак злочину умисного знищення чи пошкодження чужого майна. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. Вип. № 1 (105). 2024. С. 155-163.

4. Мартишко М.В. Кримінально-правова характеристика умисного знищення чи пошкодження майна. *Актуальні проблеми кримінального права : матеріали XII всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка* (Київ, 30 листоп. 2022 р.). Київ. 2022. С. 249-252.

5. Мартишко М.В. Особливості кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження чужого майна загальнонебезпечним способом. *Україна в умовах реформування правової системи : сучасні реалії та міжнародний досвід : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф.* (Тернопіль, 28 квіт. 2023 р.). Тернопіль. 2023. С. 275-276.

6. Мартишко М.В. Питання кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження майна шляхом підпалу. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів : тези доп. всеукраїнської наук.-практ. конф.* (Вінниця, 17 трав. 2023 р.). Вінниця. 2023. С. 344-347.

7. Мартишко М.В., Шармар О.М. Аналіз кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження майна на прикладі деяких європейських країн. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф.* (Тернопіль, 19-20 квіт. 2024 р.). Тернопіль. 2024. С. 268-271.

8. Мартишко М.В. Особливості кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження чужого майна за законодавством країн романо-германської правової сім'ї. *Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 2 трав. 2024 р.). Київ. 2024. С. 239-242.

Характеристика особистості здобувача. Мартишко Микита Володимирович, 2000 року народження, освіта вища. Закінчив у червні 2020 року Миколаївський інститут права Національний університет «Одеська юридична академія» та отримав диплом бакалавра, кваліфікація «Право». Закінчив у лютому 2022 року Міжрегіональна академія управління персоналом та здобув ступінь магістра права. Закінчив у січні 2022 року Національний університет «Одеська юридична академія» та здобув ступінь магістра правоохоронної діяльності. З вересня 2022 року по теперішній час здобувач Національної академії внутрішніх справ. На сьогоднішній день обіймає посаду інспектора сектору контролю за обігом зброї Миколаївського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Миколаївській області.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та має вступ, три розділи, що містять сім підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Дослідження кримінально-правової характеристики умисного знищення чи пошкодження майна в кримінальному праві є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 - Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мартишко Микита Володимирович «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мартишка Микити Володимировича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Мартишка Микити Володимировича «Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна» до разового захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 14, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий -

завідувач кафедри кримінального права

Національної академії внутрішніх справ,

кандидат з державного управління, доцент

Олена МАТЮШЕНКО